

**WYCIĄG NAJWAŻNIEJSZYCH PRZEPISÓW
DOTYCZĄCYCH UPRAWNIENÍ EMERYTALNYCH
PRACOWNIKÓW ZAKŁADÓW PRZERÓBKI
MECHANICZNEJ WĘGLA**

Rozporządzenie Rady Ministrów

z dnia 7 lutego 1983 r.

w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników
zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w
szczególnym charakterze

(Dz. U. Nr 8, poz. 43, z 1985 r. Nr 7, poz. 21, z 1991 r.
Nr 39, poz. 167, z 1996 r. Nr 63, poz. 292 i 1997 r. Nr
61, poz. 377).

Rozdział 1

Przepisy Ogólne

§ 1. 1. Rozporządzenie stosuje się do pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, wymienione w § 4 – 15 rozporządzenia oraz w wykazach stanowiących załącznik do rozporządzenia, zwanych dalej „wykazami”.

2. Właściwi ministrowie, kierownicy urzędów centralnych oraz centralne związki spółdzielcze w porozumieniu z Ministrem Pracy i Polityki Socjalnej ustalają w podległych i nadzorowanych zakładach pracy stanowiska pracy, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach, **wymienione w wykazach A i B.**

3. Wykazy stanowisk, o których mowa w ust. 2, stosuje się także w jednostkach organizacyjnych:

- 1) które powstały w drodze przekształcenia przedsiębiorstwa państwowego w inne przedsiębiorstwo, w przedsiębiorstwa, w spółkę lub w spółki,
- 2) które zostały przekazane organom samorządu terytorialnego,
- 3) dla których uprawnienia i obowiązki organu założycielskiego przejęli wojewodowie lub inne organy państwowe.

4. Przepis ust. 3 ma zastosowanie od dnia wprowadzenia zmian, o których mowa w tym przepisie.

§ 2. 1. Okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, **w których praca w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.**

2. Okresy pracy, o których mowa w ust. 1, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy.

Rozdział 2

Wiek emerytalny

§ 3. Za okres zatrudnienia wymagany do uzyskania emerytury, zwany dalej „wymaganym okresem zatrudnienia”, **uważa się okres wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn**, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczalnymi do okresów zatrudnienia.

§ 4. 1. **Pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki :**

- 1) **osiągnął wiek emerytalny wynoszący : 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,**
- 2) **ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.**

§ 8a. **Pracownik, który wykonywał pracę w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie B dziale IV poz. 8 i 9 nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki :**

- 1) **osiągnął wiek emerytalny: 50 lat – kobieta i 55 lat mężczyzna – w czasie zatrudnienia lub w ciągu 5 lat od ustania zatrudnienia,**
- 2) **ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 20 lat przy pracach wymienionych w wykazie B dziale IV poz. 8 i 9.**

Rozdział 4

Przepisy Przejściowe i Końcowe

§ 19. 1. Przy ustalaniu okresów pracy, o których mowa w § 2, uwzględnia się również okresy takiej pracy (służby), wykonywanej przed dniem wejścia w życie rozporządzenia.

2. Prace dotychczas zaliczone do **I kategorii zatrudnienia** w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 4 maja 1979 r. w sprawie pierwszej kategorii zatrudnienia (Dz. U. z 1979 r. Nr 13, poz. 86 i z 1981 r. Nr 32, poz. 186) **uważa się za prace wykonywane w szczególnych warunkach, o których mowa w § 4.**

Załącznik do rozporządzenia

WYKAZ A

Prace w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego.

Dział I. W górnictwie

1. Prace pod ziemią.
2. Wydobywanie odkrywkowe węgla brunatnego, piasku podsadzowego, anhydrytu i gipsu.
3. Wydobywanie, obróbka i przeróbka surowców skalnych oraz wydobywanie ropy naftowej i gazu.
4. Prace wiertnicze, geofizyczne, hydrogeologiczne i geodezyjne przy poszukiwaniu surowców i wody.
5. **Przeróbka mechaniczna węgla.**
6. Produkcja brykietów z węgla.
7. Prace na oddziałach prażalni łupków.
8. Prace na zwałowiskach górniczych, hutniczych i elektrociepłowniczych.

WYKAZ B

Prace w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego.

Dział IV. Prace Różne

9. Prace wykonywane bezpośrednio przy przeróbce mechanicznej węgla w zakładach górniczych lub praca górnicza w rozumieniu przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym górników i ich rodzin.

ZARZĄDZENIE NR 2

Ministra Przemysłu i Handlu

Z dnia 27 lutego 1995 r.

zmieniające zarządzenie w sprawie określenia stanowisk pracy w resorcie górnictwa i energetyki na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach.

PRZERÓBKA MECHANICZNA WĘGLA.

1. Flotator.
2. Konserwator maszyn i urządzeń przeróbki mechanicznej węgla.
3. Maszynista kołowrotów, maszyn i urządzeń linowych.
4. Maszynista kruszarek, młynów węgla i kamienia.
5. Maszynista odwadniarek i urządzeń odwadniających.
6. Maszynista podnośników, wciągników, urządzeń transportowych i dźwigowych.
7. Maszynista pomp, sprężarek i dmuchaw.
8. Maszynista rusztów stałych i ruchomych oraz przesiewaczy.
9. Maszynista urządzeń wzbogacających.
10. Maszynista urządzeń suszarni koncentratu flotacyjnego i mtału węglowego.
11. Maszynista taśm i stołów przebiegających.
12. Maszynista urządzeń odpylających i utawiających pył.
13. Maszynista gospodarki wodno – mułowej.
14. Maszynista maszyn i urządzeń przeróbki mechanicznej węgla.
15. Operator wywrotów.
16. Obsługa zbiorników oraz urządzeń załadowniczych i rozładowniczych węgla i kamienia.
17. Obsługa obiegu wozów i urządzeń przeróbki mechanicznej węgla w rejonie nadszybia.
18. Obsługa urządzeń do przygotowania cieczy ciężkiej i rekuperacji obciążnika.
19. Obsługa przenośników.
20. Płuczkarz.
21. Próbobiorca i laborant kontroli ruchowej w zakładzie przeróbki mechanicznej węgla.
22. Sortowniczy węgla i kamienia.
23. Sterowniczy maszyn i urządzeń przeróbki mechanicznej węgla.
24. Wagowy.
25. Wulkanizator taśm.
26. Wybieracz odpadów.
27. Zwałowy – na zwałach węgla, kamienia i osadnikach.
28. Dozór inżynierski – techniczny – średni i niższy nadzorujący bezpośrednio prace wymienione w wykazie.

UZASADNIENIE

W wyniku zachodzących zmian techniczno - organizacyjnych w przemyśle, niezbędne jest wprowadzenie zmian w obowiązujących aktualnie przepisach dotyczących szczególnych warunków pracy. Temat ten był również przedmiotem rozmów rządowo - związkowych w maju 1994 r.

Ustalono, że przeprowadzona zostanie analiza stanowisk pracy w zakładach przeróbki mechanicznej węgla kamiennego pod kątem ewentualnego zakwalifikowania ich do wykazu B, działu IV zarządzenia nr 17 Ministra Górnictwa i Energetyki z dnia 12.08.1983 r. w sprawie określenia stanowisk pracy w resorcie górnictwa i energetyki na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach /z późn. zm./.

Aktualnie "Przeróbka mechaniczna węgla" o której mowa w ww. zarządzeniu obejmuje 50 stanowisk pracy - według wykazu A na których zatrudnieni pracownicy przechodzą na emeryturę o 5 lat wcześniej i 50 stanowisk pracy - według wykazu B - na których zatrudnieni pracownicy przechodzą na emeryturę o 10 lat wcześniej.

W projekcie zarządzenia zaproponowano wykaz stanowisk, który powstał w wyniku przeprowadzonej bardzo szczegółowej analizy stanowisk występujących w zakładach przeróbki mechanicznej węgla kamiennego przez specjalnie powołany ZESPÓŁ

TRÓJSTRONNY w skład którego weszli przedstawiciele zainteresowanych ministerstw, Państwowej Agencji Węgla Kamiennego SA, pracodawców i związków zawodowych.

Zaproponowany wykaz pomimo mniejszej ilości pozycji, obejmuje wszystkie dotychczasowe stanowiska pracy przy zmienionym, zaktualizowanym nazewnictwie, dostosowanym do dzisiejszych potrzeb jak również poszerzony został o kilka nowych pozycji /pkt. 17, 18, 28/.

Według danych uzyskanych z 7 spółek węgla kamiennego zrzeszających 59 kopalń węgla kamiennego ilość pracowników zatrudnionych w zakładach przeróbki mechanicznej węgla kamiennego wynosi 22.700 osób, z czego 20.100 pracowników wykonuje prace w szczególnych warunkach.

Przewiduje się, że na stanowiskach /pkt. 17, 18, 28/, o które zostanie poszerzony aktualny wykaz stanowisk pracy w 1995 r. z uprawnień o których mowa, w 7 spółkach węglowych skorzystałoby - 57 osób, a w 1996 r. - 53 osoby.

Wydatki z tego tytułu wyniosłyby w 1995 r. - około 3,8 mld. zł., a w 1996 r. około 3,5 mld. zł.

W wyniku wprowadzenia powyższych zmian anulowane zostanie zarządzenie nr 3 Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 25 lutego 1993 r.